Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Toetsingskader Verantwoorde Hulp voor Jeugd

Wat toetst de inspectie specifiek?

Toetsingskader Verantwoorde Hulp voor Jeugd

Wat toetst de inspectie specifiek?

Inhoudsopgave

1. Inleiding **4**

2. Toetsingskader Verantwoorde Hulp voor Jeugd **5**
Uitvoering hulp 5
Veiligheid 7
Leefklimaat 8
Cliëntenpositie 9
Bestuurlijke organisatie 10

3. Definities **12**

4. Beslisregel **13**

1. Inleiding

Het toezicht voert de inspectie uit aan de hand van het toetsingskader *Verantwoorde Hulp voor Jeugd*. Het toetsingskader is gebaseerd op de vigerende wet- en regelgeving, de kwaliteitskaders uit het veld en de richtlijnen van professionals voor verantwoorde jeugdhulp. Het toetsingskader bestaat uit vijf thema's: Uitvoering hulp, Veiligheid, Leefklimaat, Cliëntenpositie en Bestuurlijke organisatie. Elk thema is uitgewerkt in een aantal criteria en verwachtingen. Er zijn sets met kernverwachtingen voor nieuwe toetreders in de jeugdhulp, Jeugdhulp zonder verblijf, Jeugdhulp met verblijf en Gesloten Jeugdhulp.
In deze specifieke toetsingskaders toetst de inspectie altijd als ondergrens het thema veiligheid, aangevuld met verwachtingen die 'het hart' van de jeugdhulp vullen: de positie van de cliënt, de uitvoering van de hulp en enkele verwachtingen die de inspectie op basis van haar speerpunten selecteert.
Deze verwachtingen zijn de kernverwachtingen en kunnen aangevuld worden met andere verwachtingen uit het toetsingskader VHJ.

2. Toetsingskader Verantwoorde Hulp voor Jeugd

Wat toetst de inspectie specifiek?

Uitvoering hulp

Jeugdigen krijgen de hulp die zij nodig hebben om zich onbedreigd te kunnen ontwikkelen.

Wanneer is het goed en waarom is dit belangrijk?

Waaraan kun je dat zien?

Professionals bieden passende hulp.

In navolging van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) en de Jeugdwet, hebben jeugdigen het recht op een onbedreigd leven en ontwikkeling. Het bieden van passende hulp aan jeugdigen en hun ouders draagt er aan bij dat een jeugdige zich onbedreigd kan ontwikkelen op alle leefgebieden. De eigen kracht van jeugdigen, hun ouders en hun netwerk is het vertrekpunt voor passende hulp[1]. Daarnaast is hulp alleen passend als deze wordt afgestemd op de achtergrond en reële behoefte van jeugdigen en hun ouders[2].

- Professionals bieden hulp die aansluit bij de relevante ontwikkelingstaken van de jeugdigen en de problematiek van de jeugdigen en hun ouders.
- Professionals bieden hulp die aansluit bij de achtergrond, eigen mogelijkheden en het probleemoplossend vermogen van de jeugdigen, hun ouders en hun netwerk.
- Professionals zorgen voor continuïteit van de hulp.

Professionals werken volgens professionele standaarden.

Professionele standaarden waarborgen dat jeugdigen verantwoorde hulp ontvangen. Beroepsverenigingen hebben verschillende richtlijnen opgesteld, zoals de richtlijnen voor jeugdhulp en jeugdbescherming[3], die professionals ondersteunen in het dagelijks werk. Om te borgen dat de hulp leidt tot gewenste resultaten is het van belang dat professionals planmatig werken en dat de hulp regelmatig wordt geëvalueerd. Daarnaast is een belangrijke professionele standaard dat de hulp start op het moment dat de problematiek hierom vraagt. De kwaliteit van hulp wordt tot slot verhoogd door meerdere disciplines te betrekken bij het nemen van kernbeslissingen[4]. Hierdoor wordt de juiste kennis betrokken, wordt voorkomen dat eenzijdig naar de problematiek wordt gekeken en is de kans groter dat risico's op onveiligheid worden gesignaleerd.

- Professionals werken volgens de richtlijnen van de beroepsgroep.
- Professionals werken doelgericht en planmatig.
- Professionals zetten de hulp tijdig in.
- Professionals nemen kernbeslissingen in multidisciplinair verband.

Professionals betrekken jeugdigen en hun ouders bij de hulp.

Op grond van artikel 12 van het IVRK hebben jeugdigen het recht om gehoord te worden en dient aan hun mening vervolgens passend belang te worden gehecht, in overeenstemming met zijn of haar leeftijd en ontwikkeling. Jeugdigen vinden het belangrijk dat zij en hun ouders betrokken worden bij de hulp[5]. Het actief betrekken van de jeugdigen en hun ouders bij de hulp bevordert daarnaast de snelheid van het behalen van de beoogde doelen en resultaten. Door de jeugdige en de ouders te respecteren en serieus te nemen tijdens de uitvoering van de hulp, wordt de kans op het behalen van de gestelde doelen en de beoogde resultaten vergroot.

- Professionals werken met een plan dat door of in overleg met de jeugdigen en hun ouders is opgesteld.
- Professionals bieden de jeugdigen en hun ouders duidelijkheid over de inhoud en uitvoering van de hulp.
- Professionals bejegenen de jeugdigen en hun ouders met respect en nemen hen serieus bij de uitvoering van de hulp.
- Professionals zorgen ervoor dat de jeugdigen contact kunnen (onder)houden met hun ouders en hun netwerk.

[1] Artikel 4.1.2 en 4.1.3, lid 2 van de Jeugdwet verplicht de jeugdhulpverlener om te werken op basis van een door de jeugdige en zijn ouders, eventueel samen met familie, vrienden en anderen die tot de sociale omgeving behoren, opgesteld familiegroepsplan of, als daarvan wordt afgezien, met een plan waarover is overlegd met de jeugdige en de ouders en dat is afgestemd op de behoeften van de jeugdige.

[2] Zoals opgenomen in de Jeugdwet, artikel 4.1.1.: lid 1, en de Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg, artikel 2: lid 1.

[3] Het Nederlands Instituut van Psychologen (NIP), de Nederlandse vereniging van pedagogen en onderwijskundigen (NVO) en de Beroepsvereniging van Professionals in Sociaal Werk (BPSW) zijn de opstellers van de richtlijnen voor jeugdhulp en jeugdbescherming: www.richtlijnenjeugdhulp.nl.

[4] Onder kernbeslissingen verstaat de inspectie beslissingen die ingrijpende gevolgen hebben voor de jeugdigen en/of hun ouders.

[5] In de Q4C-Kwaliteitsstandaarden komt het belang van het betrekken van jeugdigen en ouders bij de hulp in diverse standaarden tot uitdrukking. Zo vinden jeugdigen het belangrijk dat zij zelf kunnen bepalen wat er met hen gebeurt (standaard 1), dat ze hulp krijgen bij de keuzes die ze moeten maken (standaard 2), dat ze goed geïnformeerd worden (standaard 3) en dat pleegouders en professionals naar hen luisteren en hen serieus nemen (standaard 12).

Wat toetst de inspectie specifiek?

Uitvoering hulp

Jeugdigen krijgen de hulp die zij nodig hebben om zich onbedreigd te kunnen ontwikkelen.

Wanneer is het goed en waarom is dit belangrijk?

Waaraan kun je dat zien?

Professionals stemmen af met de bij de jeugdigen en hun ouders betrokken instanties.

Met de invoering van de Jeugdwet beoogt de wetgever om integrale hulp aan jeugdigen en hun ouders te bevorderen; één gezin, één plan, één regisseur. Integrale jeugdhulp is vooral belangrijk bij jeugdigen en gezinnen met complexe problemen. Afstemming tussen de betrokken aanbieders van hulp bevordert de kwaliteit van de hulp en levert een bijdrage aan het behalen van de doelen en beoogde resultaten. Uit diverse inspectieonderzoeken naar aanleiding van calamiteiten is gebleken dat een gebrek aan afstemming tussen hulpverleners in belangrijke mate bijdraagt aan (het voortbestaan van) een onveilige situatie voor de jeugdigen en/of hun ouders.

- Professionals stemmen het plan af met de plannen van de overige betrokken instanties.
- Professionals evalueren regelmatig het resultaat van de geboden hulp met de overige betrokken instanties.
- Professionals zorgen voor een tijdige en volledige overdracht van de hulp en informatie naar de overige betrokken instanties.

Professionals passen vrijheidsbeperkende maatregelen verantwoord toe[6].

Bij jeugdigen met een rechterlijke machtiging gesloten jeugdhulp die in een gesloten accommodatie verblijven, kan blijken dat het nodig is om specifieke vrijheidsbeperkende maatregelen op de jeugdige toe te passen[7]. Het inperken van vrijheden mag alleen onder strikte voorwaarden, omdat deze ingrijpen in de grondrechten van jeugdigen. Een vrijheidsbeperkende maatregel mag alleen op de jeugdige worden toegepast, als deze met instemming van de gedragswetenschapper is opgenomen in het plan van de jeugdige of indien het een noodmaatregel betreft.

- Professionals nemen in de plannen van de jeugdigen op welke vrijheidsbeperkende maatregelen op hen toegepast kunnen worden.
- Professionals passen vrijheidsbeperkende maatregelen alleen toe na de instemming van een gedragswetenschapper.
- Professionals passen vrijheidsbeperkende maatregelen toe conform de geldende instructies en procedures.
- Professionals zijn in het toepassen van vrijheidsbeperkende maatregelen getraind.

Professionals kennen verlof verantwoord toe[8].

Onderdeel van de behandeling van jeugdigen met een rechterlijke machtiging gesloten jeugdhulp is de voorbereiding op een zo normaal mogelijk leven in de samenleving. Verlof kan om deze reden passend zijn voor de behandeling van jeugdigen. Verlof is maatwerk, waarbij de ontwikkeling van de jeugdige binnen de gesloten accommodatie bepalend is. Aan het toekennen van verlof zijn wettelijke voorwaarden gesteld om de kans op een succesvol en veilig verlopen verlof te vergroten[9].

- Professionals nemen verlof op in het plan van de jeugdigen.
- Professionals schatten de risico's van het verlof in aan de hand van een gestandaardiseerd risicotaxatie-instrument.
- Professionals verlenen alleen verlof na instemming van een gedragswetenschapper.

[6] Dit criterium geldt specifiek voor Gesloten Jeugdhulp.
[7] De bepalingen omtrent vrijheidsbeperkende maatregelen zijn opgenomen in de Jeugdwet, artikelen 6.3.1 tot en met 6.3.5.
[8] Dit criterium geldt specifiek voor Gesloten Jeugdhulp.
[9] De bepalingen omtrent verlof zijn opgenomen in de Jeugdwet, artikel 6.4.1.

Wat toetst de inspectie specifiek?

Veiligheid

Jeugdigen worden beschermd tegen gevaren die hun ontwikkeling bedreigen.

Wanneer is het goed en waarom is dit belangrijk?

Waaraan kun je dat zien?

Professionals houden goed zicht op de veiligheid van jeugdigen.

Jeugdigen hebben het recht op bescherming tegen blootstelling aan onveilige situaties. Dit wordt benadrukt in het IVRK en de Jeugdwet. Het is van belang dat een onveilige situatie voor jeugdigen zo snel mogelijk wordt onderkend. Dit betekent dat professionals altijd moeten nagaan of de jeugdige op een veilige plek verblijft. Niet alleen een fysiek veilige plek, maar ook een plek die voldoende sociaal-emotionele veiligheid biedt. Als professionals aandacht hebben voor de veiligheid en de sociale omgeving van de jeugdigen kunnen zij signalen over mogelijk risicovolle situaties vroegtijdig opvangen. Daarnaast wordt de kans op blinde vlekken kleiner op het moment dat professionals veiligheidsrisico's samen met collega's en indien nodig multidisciplinair beoordelen.

- Professionals hebben een actueel beeld van de veiligheid van de jeugdigen.
- Professionals schatten de veiligheidsrisico's van de jeugdigen systematisch in.
- Professionals beoordelen de veiligheidsrisico's in multidisciplinair verband.

Professionals beperken de veiligheidsrisico's voor jeugdigen.

Een veilige plek om op te groeien is een basale behoefte van jeugdigen. In het IVRK is opgenomen dat jeugdigen het recht hebben op bescherming tegen alle vormen van lichamelijke en geestelijke mishandeling en verwaarlozing, zowel in het gezin als daarbuiten. De jeugdhulp en de beschermende maatregelen moeten hiervoor zorg dragen door de hulp zo aan te bieden dat veiligheidsrisico's zijn beperkt. Daarnaast moet de jeugdhulp zelf ook veilig zijn. Als er zich onverhoopt toch een onveilige situatie voordoet, is het van belang dat professionals direct actie ondernemen waardoor er zo snel als mogelijk weer een voor de jeugdige veilige situatie ontstaat.

- Professionals bepalen mede op basis van de veiligheidsrisico's de in te zetten hulp.
- Professionals bewaken de gemaakte afspraken over het beperken van de veiligheidsrisico's.
- Professionals treden bij acute onveiligheid actief op.

De aanbieder zorgt ervoor dat jeugdigen op een veilige wijze medicatie ontvangen.

Op het moment dat jeugdigen medicatie volgens een arts nodig hebben, is het belangrijk dat professionals zorgen dat een jeugdige goed met zijn of haar medicatie om leert gaan. Indien medicatie niet zorgvuldig wordt gebruikt, kunnen gevaarlijke situaties ontstaan voor jeugdigen. De jeugdigen en hun ouders moeten weten waarvoor de medicatie is en hoe deze veilig kan worden gebruikt. Voor de juiste werking van de medicatie is het belangrijk dat die in de juiste dosering en op het beoogde moment door de jeugdige wordt ingenomen. Dit vereist van professionals dat zij weten welke medicatie de jeugdigen gebruiken en dat zij medicatie veilig bewaren.

- De aanbieder organiseert het omgaan met medicatie zorgvuldig.
- Professionals gebruiken een actueel medicatieoverzicht.
- Professionals bewaren medicijnen verantwoord.

Wat toetst de inspectie specifiek?

Leefklimaat

Jeugdigen verblijven in een aandachtvolle omgeving.

Wanneer is het goed en waarom is dit belangrijk?	Waaraan kun je dat zien?
De fysieke leefomgeving is van goede kwaliteit. *Als een jeugdige niet thuis kan wonen en elders verblijft, moet de jeugdige, in navolging van het IVRK en de Jeugdwet, extra worden beschermd. Jeugdigen hebben recht op een schone en veilige leefomgeving. Tevens hebben zij recht op een omgeving die bij hun leeftijd en fysieke gesteldheid past. Jeugdigen vinden het belangrijk dat ze wonen op een plek waar ze veilig zijn en waar ze zich thuis voelen[10]. Het is van belang dat jeugdigen tevreden zijn met de woonsituatie zodat ze het, gezien de omstandigheden, als een zo normaal mogelijke woonsituatie beleven. Net zoals jeugdigen die thuis wonen, is het belangrijk dat zij invloed op de inrichting hebben en persoonlijke spullen veilig op kunnen bergen[11]. Volgens internationale richtlijnen moeten de faciliteiten die voorzien in residentiële zorg kleinschalig zijn en georganiseerd worden rond de rechten en behoeften van de jeugdige[12].*	› De fysieke leefomgeving is schoon, passend en veilig. › Jeugdigen hebben invloed op de inrichting van de fysieke leefomgeving.
Het leefklimaat is passend bij de jeugdigen. *Als een jeugdige niet thuis kan wonen, is het van belang dat de vervangende woonsituatie van dusdanige kwaliteit is, zodat de jeugdige zich zo optimaal mogelijk kan ontwikkelen. Hiervoor is het nodig dat in belangrijke behoeften van jeugdigen wordt voorzien, zoals warmte, zich welkom en geaccepteerd voelen, gezien en gehoord worden en ruimte krijgen om grenzen te verkennen en te worden wie je bent. Jeugdigen voelen zich meer verantwoordelijk voor het leefklimaat als ze ook betrokken worden bij het opstellen van de huisregels en het kiezen van activiteiten[13]. Jeugdigen willen een gewoon leven dat zo veel mogelijk lijkt op het leven van jeugdigen die wel thuis wonen.*	› Het leefklimaat past bij de leeftijd en de ontwikkelingsfase van de jeugdigen. › De dagelijkse routine en de huisregels dragen bij aan de ontwikkeling van de jeugdigen. › Jeugdigen leiden een voor hen zo gewoon mogelijk leven, inclusief onderwijs en vrijetijdsbesteding.
Professionals hebben een respectvolle houding naar de jeugdigen. *Gezien de kwetsbaarheid van jeugdigen die niet meer thuis kunnen wonen, is het van belang dat jeugdigen worden opgevangen en verzorgd door professionals die niet alleen deskundig zijn in het omgaan met jeugdigen met specifieke hulpvragen/problematiek, maar die ook een vertrouwensrelatie met jeugdigen kunnen opbouwen[14]. Het is van belang dat professionals tijd en aandacht hebben voor de jeugdigen, goed kunnen luisteren en de jeugdigen serieus nemen. Op deze manier wordt bevorderd dat jeugdigen zich veilig en thuis voelen en zich kunnen ontwikkelen. Professionals dienen zich bewust te zijn van hun voorbeeldrol ten opzichte van opgroeiende jeugdigen. Hiervoor is het belangrijk dat er sprake is van een aanspreekcultuur binnen de organisatie, waarbij professionals alert zijn op het gedrag van hun collega's.*	› Jeugdigen vertrouwen de professionals. › Professionals hebben tijd en aandacht voor de jeugdigen. › Professionals belonen positief gedrag van de jeugdigen. › Professionals tonen voorbeeldgedrag. › Professionals respecteren de privacy van de jeugdigen.

[10] In de Q4C-Kwaliteitsstandaarden komt het belang van een veilig thuis naar voren: "Ik woon op een plek waar ik veilig ben en me thuis voel" (standaard 14).

[11] In de Q4C-Kwaliteitsstandaarden wordt de wens van jeugdigen om mee te praten en invloed te hebben op hun leefomgeving benadrukt (standaard 13).

[12] Guidelines for the alternative care of Children, richtlijn 123.

[13] Richtlijnen voor jeugdhulp en jeugdbescherming. Richtlijn residentiële zorg: www.richtlijnenjeugdhulp.nl.

[14] Het belang van het opbouwen van een positieve, veilige en stimulerende relatie met jeugdigen wordt benadrukt in richtlijn 90 van de richtlijnen voor alternatieve zorg.

Wat toetst de inspectie specifiek?

Cliëntenpositie

De aanbieder biedt jeugdigen en hun ouders voldoende mogelijkheden om voor hun individuele en gemeenschappelijke belangen op te komen.

Wanneer is het goed en waarom is dit belangrijk?

Waaraan kun je dat zien?

De aanbieder geeft de jeugdigen en hun ouders de mogelijkheid om voor hun individuele belangen op te komen.

Jeugdigen en hun ouders zijn voor veel zaken afhankelijk van de medewerking van of besluitvorming door de aanbieder. Dit maakt dat zij een kwetsbare positie hebben. Jeugdigen en hun ouders hebben op basis van de Jeugdwet dan ook het recht om zich uit te spreken over onvrede over de uitvoering van de hulp bij een onafhankelijke klachtencommissie[15]. Een onafhankelijke vertrouwenspersoon versterkt de positie van de jeugdigen en hun ouders door hen te adviseren en te ondersteunen bij het kenbaar maken van onvrede. Ook kan de onafhankelijke vertrouwenspersoon bijdragen aan een snelle en adequate klachtafhandeling en het doen opheffen van de onvrede. Als jeugdigen en ouders zich gehoord en serieus genomen voelen, zal dit bijdragen aan het resultaat van de jeugdhulp.

- De aanbieder onderneemt actie, indien de jeugdigen en/of hun ouders aangeven ontevreden te zijn over de geboden hulp.
- Jeugdigen en hun ouders kunnen gebruikmaken van een onafhankelijke vertrouwenspersoon.
- Jeugdigen en hun ouders kunnen een klacht indienen bij een onafhankelijke klachtencommissie.

De aanbieder draagt zorg voor de behartiging van gemeenschappelijke belangen van de jeugdigen en hun ouders.

Jeugdigen en hun ouders moeten zich kunnen verenigen om hun gemeenschappelijke belangen in relatie tot het beleid van de aanbieder te kunnen behartigen. De cliëntenraad is een middel om de jeugdigen en hun ouders inspraak te geven. Het recht op participatie hangt sterk samen met het recht op informatie[16]. Het is van belang dat de jeugdigen en hun ouders door professionals worden gewezen op hun rechtspositie, zodat zij zich een mening kunnen vormen en deze kenbaar kunnen maken. Enkel de aanwezigheid van een cliëntenraad betekent niet dat jeugdigen en hun ouders invloed kunnen uitoefenen op het cliëntenbeleid. Jeugdigen en hun ouders hebben pas echt invloed als de aanbieder de inspraak van de jeugdigen en hun ouders ziet als een vast onderdeel van het besluitvormingsproces en waarde hecht aan de bijdrage van de cliëntenraad. Om dit goed mogelijk te maken, is het belangrijk dat de aanbieder voor voldoende ondersteuning van de cliëntenraad zorgt.

- De aanbieder heeft de medezeggenschap van de jeugdigen en hun ouders geregeld
- De aanbieder gebruikt de medezeggenschap van de jeugdigen en hun ouders om de kwaliteit te verbeteren.
- De aanbieder informeert de jeugdigen en hun ouders actief over de wijze waarop zij medezeggenschap heeft georganiseerd.

De aanbieder gaat zorgvuldig om met de gegevens van de jeugdigen en hun ouders.

Onzorgvuldig gebruik of beheer van persoonsgegevens heeft een enorme impact op de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen. Het is daarom van belang dat de privacy van de jeugdigen en hun ouders wordt gerespecteerd. Jeugdigen mogen niet ten onrechte onder toezicht worden gesteld en uit huis worden geplaatst. Door zorg te dragen voor waarheidsgetrouwe verslaglegging en adequaat te reageren op een verzoek tot inzage, afschrift of wijziging kan worden voorkomen dat er onjuiste beslissingen worden genomen en/of er financiële, emotionele of sociale schade ontstaat.

- De aanbieder waarborgt de bescherming van persoonsgegevens van de jeugdigen en hun ouders.
- De aanbieder draagt zorg voor waarheidsgetrouwe verslaglegging[17].
- De aanbieder heeft een regeling met betrekking tot inzage-, afschrift- of wijzigingsverzoek van de jeugdigen en hun ouders.

[15] De verwachtingen omtrent klachtrecht zijn gebaseerd op artikel 4.2.1, 4.2.2 en 4.2.3 van de Jeugdwet.

[16] Het IVRK geeft jeugdigen het recht op participatie en het recht op informatie. Participatie en informatievoorziening wordt verder uitgewerkt in de jeugdwet in artikel 4.2.5, 4.2.6, 4.2.7, 4.2.8 en 4.2.12.8. Dit criterium geldt specifiek voor Gesloten Jeugdhulp.

[17] Toetsen bij Jeugdbescherming, Jeugdreclassering en de Raad voor de Kinderbescherming.

Wat toetst de inspectie specifiek?

Bestuurlijke organisatie

De aanbieder voorziet in de voorwaarden om verantwoorde hulp te leveren.

Wanneer is het goed en waarom is dit belangrijk?

Waaraan kun je dat zien?

De aanbieder voert systematisch kwaliteitsmanagement uit.

Aanbieders van jeugdhulp moeten, in navolging van de Jeugdwet en de Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg, een kwaliteitsmanagement-systeem gebruiken om de kwaliteit van de hulp systematisch te monitoren en waar mogelijk te verbeteren. Het kwaliteitssysteem maakt zichtbaar wat de aanbieder onder hulp van goede kwaliteit verstaat en in hoeverre deze in de praktijk door de aanbieder wordt gerealiseerd. Het kwaliteit-managementsysteem maakt ook zichtbaar welke verbeteringen worden beoogd en gerealiseerd. Deze informatie is niet alleen bruikbaar voor de aanbieder, maar ook voor de professionals en de cliënten(raad).

- De aanbieder heeft een visie op hoe zij verantwoorde hulp biedt.
- De aanbieder verzamelt systematisch informatie en rapporteert over de kwaliteit van de hulp.
- De aanbieder brengt op basis van de analyse van de verzamelde informatie veranderingen aan om de kwaliteit van de hulp te verbeteren.
- De aanbieder registreert en analyseert incidenten en voert naar aanleiding van de analyse verbeteringen door.
- De aanbieder waarborgt dat de professionals werken volgens de professionele standaarden.

De aanbieder zet gekwalificeerde professionals in.

Jeugdigen hebben recht op hulp van goed niveau. Professionals dienen de juiste kennis, vaardigheden en deskundigheid te hebben om verantwoorde hulp te bieden. De registratie van professionals garandeert dat de professionals voldoende gekwalificeerd zijn voor het uitvoeren van de hulp. Indien de aanbieder werkt met niet geregistreerde professionals, dient de aanbieder op andere wijze aan te tonen dat zij wel gekwalificeerd en capabel zijn om verantwoorde hulp te bieden aan jeugdigen en hun ouders.

- De aanbieder werkt met geregistreerde professionals, tenzij de inzet van een niet geregistreerde professional niet afdoet aan de kwaliteit van de hulp of noodzakelijk is voor de kwaliteit.
- De aanbieder zet professionals in die aantoonbaar zijn geschoold voor de functie die zij uitoefenen.
- De aanbieder biedt professionals de mogelijkheid kennis en vaardigheden actueel te houden.

De aanbieder voldoet aan de geselecteerde nalevingsnormen.

De Jeugdwet stelt eisen aan aanbieders. De inspectie heeft vijf nalevingsnormen geselecteerd[18] waarop aanbieders worden getoetst. De inspectie kiest ervoor deze wettelijke eisen expliciet uit te lichten, omdat deze op zichzelf staande randvoorwaarden zijn voor het bieden van verantwoorde hulp. Om de veiligheid van jeugdigen te borgen dienen aanbieders te beschikken over een Verklaring Omtrent het Gedrag van personen die structureel contact hebben met jeugdigen en hun ouders en een Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Daarnaast is het uitgangspunt van het nationaal en internationaal recht dat niemand zonder wettelijke titel en zonder tussenkomst van een rechter in zijn vrijheden mag worden beperkt of van zijn vrijheid mag worden beroofd. Om deze reden stelt de inspectie, in navolging van de Jeugdwet, bodemeisen met betrekking tot opname in accommodaties voor gesloten jeugdhulp en het toepassen van vrijheidsbeperkende maatregelen[19].

- De aanbieder beschikt over een Verklaring Omtrent het Gedrag van personen die structureel contact hebben met de jeugdigen en hun ouders.
- De aanbieder heeft een Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.
- De aanbieder past geen vrijheidsbeperkende maatregelen toe op jeugdigen zonder rechterlijke machtiging gesloten jeugdhulp (of BOPZ), tenzij er sprake is van een noodsituatie.
- De aanbieder past geen vrijheidsontneming toe op jeugdigen zonder rechterlijke machtiging gesloten jeugdhulp (of BOPZ).
- De aanbieder voor gesloten jeugdhulp zorgt ervoor dat jeugdigen zonder rechterlijke machtiging gesloten jeugdhulp (of BOPZ) geen getuige zijn van de toepassing van zware vrijheidsbeperkende maatregelen bij jeugdigen met een rechterijke machtiging, tenzij er sprake is van een noodsituatie.

[18] De keuze voor de uit te lichten onderwerpen kan in de loop van de tijd veranderen, naar gelang de jaarprogrammering van de inspectie of specifieke vragen die op de inspectie af komen. Dit laat echter onverlet dat als de inspectie constateert dat een aanbieder de wet- en regelgeving niet naleeft, zij opdracht kan geven tot herstel van de tekortkoming.

[19] De bodemeisen met betrekking tot geslotenheid en vrijheidsbeperkende maatregelen staan in hoofdstuk 6 van de Jeugdwet en in het vervolg signalement Inspectie Jeugdzorg 'Beoordeling plaatsingen gesloten jeugdhulp zonder machtiging kinderrechter'.

Wat toetst de inspectie specifiek?

Bestuurlijke organisatie

De aanbieder voorziet in de voorwaarden om verantwoorde hulp te leveren.

Wanneer is het goed en waarom is dit belangrijk?	Waaraan kun je dat zien?
De aanbieder zorgt voor jeugdhulp in samenhang met andere hulp *Bij complexe en meervoudige problemen is jeugdhulp in veel gevallen slechts een deel van alle hulp aan de jeugdige en de ouders. Als er meerdere partijen bij de jeugdige en de ouders betrokken zijn, is het belangrijk dat er optimaal wordt samengewerkt. Als hulp niet op elkaar wordt afgestemd bestaat het risico dat betrokkenen langs elkaar heen werken of elkaar tegenwerken. Aanbieders hebben als verantwoordelijkheid om de jeugdhulp in samenhang met andere hulp te verlenen. De aanbieder maakt hiertoe afspraken met andere aanbieders, zodat de samenhang van hulp wordt bevorderd. Daarnaast stelt zij haar professionals in staat om op casusniveau met andere professionals samen te werken.*	› De aanbieder heeft samenwerkingsafspraken met haar ketenpartners vastgelegd. › De aanbieder stelt haar professionals in staat samen te werken met ketenpartners.
De aanbieder werkt volgens de Zorgbrede Governancecode[20]. *De inspectie vindt het belangrijk dat de aanbieder zelf de kwaliteit van de hulp bewaakt en hierover verantwoording aflegt. Door te handelen volgens de Zorgbrede Governancecode zijn de voorwaarden voor het interne toezicht door de aanbieder aanwezig. De Governancecode bepaalt dat er een Raad van Toezicht is die zicht houdt op de kwaliteit van de jeugdhulp, de besteding van de financiën, het handelen van de bestuurder en de naleving van de wetten. Taken van de Raad van Toezicht zijn het aanstellen en controleren van de bestuurder(s) en het rapporteren aan de belanghebbenden in de samenleving. Door hiervan openbaar verslag te doen, is de aanbieder transparant over de geleverde kwaliteit.*	› De aanbieder beschikt over een Raad van Toezicht die intern toezicht houdt. › De aanbieder beschikt over een Raad van Toezicht die het externe toezicht door een accountant regelt. › De aanbieder beschikt over een Raad van Toezicht die aan belanghebbenden verantwoording aflegt.

[20] In de Jeugdwet is niet bepaald dat een aanbieder van jeugdhulp over een Governancecode moet beschikken. Veel jeugdhulpaanbieders geven aan om in navolging van de zorgsector de Zorgbrede Governancecode te volgen.

3. Definities

- Onder ‘aanbieder’ verstaat de inspectie de (individuele) jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling voor jeugdbescherming en jeugdreclassering als bedoeld in artikel 1.1 van de Jeugdwet[21].

- Onder ‘geregistreerde professionals’ verstaat de inspectie jeugdzorgwerkers die zijn geregistreerd of vooraangemeld[22] in het Kwaliteitsregister Jeugd en gedragswetenschappers die zijn geregistreerd of vooraangemeld in het Kwaliteits-register Jeugd en alle BIG-geregisteerden.

- Onder ‘hulp’ verstaat de inspectie hulpverlening, begeleiding, behandeling, zorg, ondersteuning, etc.

- Onder ‘jeugdige’ verstaat de inspectie een persoon die de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt, of die tussen de 18 en de 23 jaar is en bij wie jeugdhulp nog steeds noodzakelijk is.

- Onder ‘netwerk’ verstaat de inspectie andere voor de jeugdige en of hun ouders belangrijke personen die tot de sociale omgeving van de jeugdige behoren.

- Onder ‘ouders’ verstaat de inspectie de gezag-hebbende ouder, adoptiefouder, stiefouder of een ander die een jeugdige als behorend tot zijn gezin verzorgt en opvoedt, niet zijnde een pleegouder, zoals bedoeld in artikel 1.1 van de Jeugdwet.

- Onder ‘pleegouder’ verstaat de inspectie een persoon die een jeugdige die niet zijn of haar eigen kind of stiefkind is, als behorende tot zijn gezin verzorgt en daartoe een pleegcontract heeft gesloten met een aanbieder voor pleegzorg.

- Onder ‘professionals’ verstaat de inspectie alle personen die vanuit of namens de aanbieder jeugdhulp uitvoert.

[21] Wanneer een aanbieder voor jeugdhulp gebruik maakt van een onderaannemer of van zorgaanbod in het buitenland, dan gelden voor de daar verleende hulp dezelfde kwaliteitseisen als vastgelegd in het toetsingskader ‘Verantwoorde Hulp voor Jeugd’.

[22] De vooraanmelding is bedoeld voor professionals die zich nog niet kunnen registreren in het Kwaliteitsregister Jeugd of in het BIG-register. Met een vooraanmelding wordt duidelijk dat de hulpverlener werkzaamheden verricht waarvan in het Kwaliteitskader Jeugd staat dat deze door geregistreerde professionals moeten worden uitgevoerd. Bronnen: www.skjeugd.nl, het Jeugd- of BIG-register

De inspectie oordeelt per verwachting. Als uitgangspunt geldt dat alle verwachtingen bij het type toezicht voldoende dienen te zijn. Omdat het voorstelbaar is dat een aanbieder bij een eerste toetsing van de inspectie niet aan alle verwachtingen voldoet, zal de inspectie daar bij haar in te zetten vervolgtraject rekening mee houden. Als beslisregel voor haar vervolgtraject hanteert de inspectie dat als meer dan 75% van de getoetste verwachtingen voldoende zijn, zij vertrouwen heeft dat de aanbieder alle verbetermaatregelen zonder hertoets van de inspectie op orde brengt. Als minder dan 65% van de getoetste verwachtingen voldoende zijn overweegt de inspectie voor haar vervolgtraject of een zwaardere maatregel nodig is, zoals verscherpt toezicht of een bestuurlijke maatregel. Aanvullend op de kernverwachtingen behorende bij het type toezicht kan de inspectie ook andere verwachtingen toetsen uit haar toetsingskader VHJ, de zogenaamde aanvullende verwachtingen. Als beslisregel hanteert de inspectie hierbij dat de aanbieder voldoet als zij minimaal 65% van de aanvullende verwachtingen op orde heeft. De inspectie kan gegeven de omstandigheden gemotiveerd afwijken van bovenstaande beslisregel, te denken valt aan situaties waarbij risico's zijn voor de veiligheid, de mate van vertrouwen in een aanbieder, de aard en ernst van de overtredingen, het bestuurlijke boetebeleid van de inspectie en de samenhang tussen de tekortkomingen

In onderstaand schema is het vervolgtraject per type toezicht met betrekking tot het aantal kernverwachtingen uitgewerkt.

Jeugdhulp zonder verblijf 22 kernverwachtingen van de 46 van toepassing zijnde verwachtingen.		
17 tot 22 verwachtingen zijn voldoende: *de inspectie vertrouwt erop dat de aanbieder verbetermaatregelen doorvoert.*	**14 tot 17 verwachtingen zijn voldoende:** *de inspectie beoordeelt het verbeterplan van de aanbieder.*	**Minder dan 14 verwachtingen zijn voldoende:** *de inspectie overweegt een zwaardere maatregel.*
Jeugdhulp met verblijf 29 kernverwachtingen van de 59 van toepassing zijnde verwachtingen.		
23 tot 29 verwachtingen zijn voldoende: *de inspectie vertrouwt erop dat de aanbieder verbetermaatregelen doorvoert.*	**19 tot 22 verwachtingen zijn voldoende:** *de inspectie beoordeelt het verbeterplan van de aanbieder.*	**Minder dan 19 verwachtingen zijn voldoende:** *de inspectie overweegt een zwaardere maatregel.*
Gesloten Jeugdhulp 37 kernverwachtingen van de 67 van toepassing zijnde verwachtingen.		
28 tot 37 verwachtingen zijn voldoende: *de inspectie vertrouwt erop dat de aanbieder verbetermaatregelen doorvoert.*	**24 tot 28 verwachtingen zijn voldoende:** *de inspectie beoordeelt het verbeterplan van de aanbieder.*	**Minder dan 24 verwachtingen zijn voldoende:** *de inspectie overweegt een zwaardere maatregel.*

Als de inspectie geen verscherpt toezicht instelt, of geen aanwijzing of bevel geeft in relatie tot geconstateerde tekortkomingen, wordt de aanbieder geacht in staat te zijn om verantwoorde hulp te bieden.
De inspectie kan aan bovenstaande een eindoordeel verbinden: goed, voldoende, matig of onvoldoende.

Inspectie Jeugd en Gezondheidszorg
Postbus 2518
6401 DA Heerlen
088 37 00 230

www.igj.nl

De foto's in deze brochure betreffen geen personen in de jeugdzorg en zijn uitsluitend ter illustratie.